

УДК 070.422.001:378.14

Т. О. ЗАКУСИЛОВА

аспірант
Класичний приватний університет

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА-МЕДИКА В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ СПЕЦКУРСУ “МАЙСТЕРНІСТЬ ТА ПРОФЕСІЙНЕ НАТХНЕННЯ МЕДИЧНОЇ СЕСТРИ”

У статті визначено чинники впливу на формування особистості майбутнього фахівця сестринської справи, розкрито навчально-методичні можливості спецкурсу “Майстерність та професійне натхнення медичної сестри”, висвітлено особливості її специфіку його викладання в медичному коледжі. Зосереджено увагу на необхідності впровадження в професійну підготовку майбутніх медичних сестер спецкурсу, який сприяє оптимізації цього процесу, узагальненню спеціальних знань і закріпленню практичних умінь.

Ключові слова: *удосконалення, майбутня медична сестра, майстерність, медичний коледж, медсестринство, професійне натхнення, професіоналізм, розвиток, сестринська справа.*

В умовах інноваційного суспільства в контексті медичної освіти актуалізується проблема створення нового напрямку підготовки бакалаврів медсестринства. Здобувши фахову освіту, вони мають ефективно працювати в практичній медицині, для цього вони повинні оволодіти не тільки професійними компонентами управління окремими структурними підрозділами лікувально-профілактичних установ.

Основні проблеми медичної освіти в Україні сьогодні – це значна невідповідність стандартам Європейського Союзу, зниження якості підготовки медичних кадрів, невідповідність умов навчання вимогам часу, застосування застарілих педагогічних технологій, низький рівень інформатизації навчального процесу тощо.

З розвитком медичної науки та техніки, з виникненням нових ефективних технологій у лікуванні потребує оновлення й удосконалення система сестринської справи. Це, у свою чергу, посилює необхідність оновлення змісту й форми сучасної освіти в медичних коледжах і підкреслює актуальність порушеної проблеми.

Метою статті є визначення чинників впливу на формування особистості майбутнього фахівця сестринської справи, розкриття навчально-методичних можливостей спецкурсу “Майстерність та професійне натхнення медичної сестри”, висвітлення особливостей і специфіки його викладання в медичному коледжі.

У сучасних умовах ринкової економіки, з урахуванням факторів людської діяльності й навколишнього середовища, що негативно впливають на здоров'я людини, у контексті модернізації галузі медицини в

Україні зростають вимоги до якості підготовки майбутніх медичних працівників, від професіоналізму яких безпосередньо залежить майбутнє здорової нації. Це зумовлює необхідність пошуку нових шляхів формування основ професіоналізму та майстерності майбутніх медичних сестер, що забезпечить їхню конкурентоспроможність й ефективність виконання професійних функцій і завдань.

Медична сестра сьогодні – це висококваліфікований фахівець, здатний виконувати лікувально-профілактичні завдання, розробляти план заходів із реалізації сестринської допомоги, оцінювання ефективності надання допомоги, здатний організувати заходи з надання невідкладної долікарської допомоги, профілактики захворювань. Її завданням є зменшення важких і неадекватних реакцій, створення в пацієнта розумного ставлення до хвороби, яке забезпечить найкраще виконання лікувального режиму [1, с. 20].

Проблемі професійної підготовки майбутніх медичних працівників, зокрема медсестер, присвятили свої праці такі вчені, як В. Аверін, А. Агаркова, В. Бабаліч, О. Беляєва, І. Борискова, Л. Дудікова, І. Кахно, А. Кемпбел, Ю. Колісник-Гуменюк, Н. Кудрява, О. Кузьміна, Л. Крупенькіна, С. Левківська, М. Лісовий, П. Мазур, Л. Переймибіда, Л. Пшеничних, З. Шарлович, Л. Шульгіна, Ю. Ющенко та ін.

У дослідженнях наголошено на необхідності враховувати перспективи розвитку потреб охорони здоров'я (К. Аяпов, З. Гапонова, С. Мухіна, І. Тарновська, В. Фофанов та ін.).

Але, на наш погляд, у наукових розробках про підготовку майбутніх медичних працівників ще недостатньо уваги приділено питанням індивідуального підходу до формування особистості медичної сестри, спрямування її на апріорне позитивне налаштування щодо одужання пацієнтів. Проблема формування в майбутніх фахівців сестринської справи усвідомленого прагнення до фахової майстерності, до відшукування в собі професійного натхнення залишається невирішеною. Тому на базі Медичного коледжу Запорізького державного медичного університету було розроблено спецкурс “Майстерність та професійне натхнення медичної сестри” [2], який уривається в освітній процес навчального закладу.

Програма спецкурсу “Майстерність та професійне натхнення медичної сестри” призначена для навчання майбутніх медичних сестер у 5 семестрі – як база для поглиблення знань з дисципліни “Основи медсестринства”, для розширення професійного світогляду, закріплення практичних навичок майбутніх фахівців сестринської справи та профілактики професійного вигорання медичних працівників.

Метою курсу “Майстерність та професійне натхнення медичної сестри” є формування основ професіоналізму й майстерності майбутніх медичних сестер, стимулювання розвитку в них професійного натхнення та мотивації вдосконалення набутих умінь і практичних навичок фахівця сестринської справи, виховання громадянина демократичного суспільства з ви-

сокоморальною громадянською позицією та національною свідомістю й готовністю до відповідальності в професійній діяльності.

Програма спецкурсу включає три частини:

- наукову (теоретичні знання із сестринської справи та уявлення про професіоналізм і майстерність сучасної медичної сестри);
- професіографічну (поглиблене знайомство зі специфікою медичної спеціальності “Сестринська справа”, розвиток і вдосконалення практичних умінь у галузі медсестринства);
- психологічну (мотивація прагнення до професійної майстерності; вивчення інтересів і здібностей студентів, схильностей до професії медичної сестри; стимулювання професійного саморозвитку майбутніх фахівців сестринської справи).

Завданнями спецкурсу “Майстерність та професійне натхнення медичної сестри” визначено:

- сформуванню в студентів уявлення про професіоналізм сучасної медичної сестри як феномен її наближення до професійної майстерності;
- закріпити теоретичні знання з дисципліни “Основи медсестринства” та практичні навички, необхідні для фахової діяльності медичних сестер;
- виробити в майбутніх медичних сестер уміння орієнтуватися у виборі методів і шляхів збагачення досвіду професійної майстерності;
- виховати в майбутніх медичних сестер почуття високої відповідальності й усвідомленої готовності до виконання ними професійних функцій та обов’язків;
- стимулювати розвиток мотивації вдосконалення набутих умінь і практичних навичок майбутніх фахівців сестринської справи.

Компетентність майбутніх фахівців сестринської справи із цього спецкурсу визначається сукупністю таких критеріїв: 1) майбутня медична сестра знає й усвідомлює: предмет, завдання, категорії, джерела зі спецкурсу “Майстерність та професійне натхнення медичної сестри”; зв’язки курсу з навчальними дисциплінами, такими як: “Основи медсестринства”, “Громадське здоров’я і громадське медсестринство”, “Медсестринська етика та деонтологія”; сутність понять “професіоналізм медичної сестри”, “медсестринська майстерність”, “професійне натхнення”; складники медсестринського професіоналізму; критерії та показники професійної майстерності медичної сестри; 2) майбутня медична сестра володіє: практичними навичками, необхідними для професійної діяльності фахівців сестринської справи; почуттям високої відповідальності й усвідомленої готовності до виконання професійних функцій та обов’язків; 3) майбутня медична сестра повинна: дотримуватися етапів медсестринського процесу; толерантно співпрацювати з пацієнтами; орієнтуватися у виборі методів і шляхів збагачення досвіду професійної майстерності медичної сестри; знаходити натхнення для ефективної професійної діяльності – на основі внут-

рішних чинників: професійного призначення, прагнення до безперервного саморозвитку.

Програма спецкурсу включає чотири змістових модулі: *“Професіоналізм медичної сестри”* (теми: *“Сутність і складники професіоналізму медичної сестри”*, *“Деонтологічний та комунікативний складники професіоналізму фахівців сестринської справи”*, *“Професіоналізм сучасної медичної сестри як феномен її наближення до професійної майстерності”* тощо); *“Медсестринська професійна майстерність”* (теми: *“Саморозвиток майбутньої медичної сестри у процесі фахової підготовки в медичному коледжі”*, *“Самотивація професійного зростання та шляхи до медсестринської майстерності”* тощо); *“Майстерність у медсестринстві: проєкція на професійну конкурентоспроможність”* (теми: *“Поняття “медсестринська професійна майстерність”: сутність і компоненти”*, *“Медсестринська практика у лікувальному закладі як один зі шляхів збагачення досвіду професійної майстерності майбутніх медичних сестер”*, *“Медсестринська майстерність у контексті професійного самоводосконалення медичної сестри впродовж усього життя”*, *“Професійні функції та соціальна роль медичної сестри крізь призму медсестринської майстерності”*); *“Професійне натхнення – запорука ефективної діяльності медичної сестри”* (теми: *“Внутрішні чинники натхнення для ефективної професійної діяльності: професійне призначення, прагнення до безперервного саморозвитку”*, *“Профілактика професійного вигорання медичної сестри”* тощо).

Як відомо, починаючи з 1997 р., за ініціативою МОЗ України розроблено та запроваджено так звану *“медсестринська модель”* бакалаврської програми для медсестер. Її суть полягає в тому, що спочатку студенти навчаються за програмою базового медсестринства протягом перших двох років, а далі, упродовж наступних двох років, вивчають предмети бакалаврської програми [4]. На жаль, підготовку майбутніх бакалаврів сестринської справи жоден із медичних коледжів Запорізької області не здійснює (на відміну від Тернопільського державного медичного університету імені І. Я. Горбачевського, ВНКЗ ЛОР *“Львівського інституту медсестринства та лабораторної медицини ім. Андрія Крупинського”*, Житомирського інституту медсестринства тощо).

У процесі засвоєння знань зі спецкурсу студенти моделюють практичне виконання роботи за фахом, тобто практичні навички згідно з кваліфікаційними вимогами: планування та організація роботи відділень, мотивація й координація роботи медсестер та санітарок, контроль за діями й рішеннями персоналу з метою поліпшення стану пацієнта. Для вирішення цієї проблеми в освітньому процесі потрібно використовувати різноманітні форми інтерактивного навчання: від проблемних лекцій до ділових ігор та імітаційного моделювання (віртуальний хворий). Такі форми навчання застосовують у процесі розв’язання завдань професійного спрямування, за-

своєння нового й закріплення вивченого матеріалу для виявлення недоліків у знаннях студентів, що сприяє підвищенню рівня системних знань.

Отже, оптимізації процесу підготовки майбутніх медичних сестер до професійної діяльності, узагальненню спеціальних знань і закріпленню практичних умінь та навичок з дисципліни “Основи медсестринства”, розширенню професійного світогляду майбутніх фахівців сестринської справи й профілактики професійного вигорання медичних працівників слугує спецкурс “Майстерність та професійне натхнення медичної сестри”. Оволодіння ним відкриває перспективи ефективної фахової діяльності, професійної успішності та конкурентоспроможності майбутнім медичним сестрам.

Список використаної літератури

1. Андреева Н. В. Какой должна быть медсестра? / Н. В. Андреева // Сестринское дело. – 2005. – № 5. – С. 18–20.
2. Закусилова Т. О. Майстерність та професійне натхнення медичної сестри : програма з підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня “молодший спеціаліст” напряму підготовки 5.12020101 “Сестринська справа” / Т. О. Закусилова. – Запоріжжя : Медичний коледж ЗДМУ, 2014. – 17 с.
3. Касевич Н. М. Практикум із сестринської справи: навч. посіб. / Н. М. Касевич. – Київ : Здоров’я, 2005. – 464 с.
4. Шегедин М. Б. Медсестринство у світі / М. Б. Шегедин. – Львів : Край, 1999. – 365 с.

Стаття надійшла до редакції 15.09.2016.

Закусилова Т. А. Формирование личности студента-медика в процессе преподавания спецкурса “Мастерство и профессиональное вдохновение медицинской сестры”

В статье определены факторы влияния на формирование личности будущего специалиста сестринского дела в процессе профессиональной подготовки, раскрыты учебно-методические возможности спецкурса “Мастерство и профессиональное вдохновение медицинской сестры”, освещены особенности и специфика его преподавания в медицинском колледже. Сосредоточено внимание на необходимости внедрения в профессиональную подготовку будущих медицинских сестер спецкурса, способствующего оптимизации этого процесса, обобщению специальных знаний и закреплению практических умений.

Ключевые слова: *совершенствование, будущая медицинская сестра, мастерство, медицинский колледж, медсестринство, профессиональное вдохновение, профессионализм, развитие, сестринское дело.*

Zakusilova T. The Formation of the Individual Student in the Process of Teaching of the Course “Professional Skills and Inspiration to Nurses”

The article identifies the factors influencing the formation of personality of future specialist nursing, revealed the educational-methodical possibilities of the course “the Skill and inspiration of professional nurses”, describes the characteristics and specificities of teaching in a medical College. It focuses on the need of implementation in training future nurses of course the Skill and inspiration of professional nurses, which contributes to the optimization of the process of training future nurses to the profession, the generalization of expertise and to consolidate the practical skills on discipline “fundamentals of nursing”, expansion of professional horizons of future professionals of nursing and prevention of professional burnout of medical workers.

The aim of the course “the Skill and inspiration of professional nurses” is forming of bases of professionalism of future nurses, promotion of the development of their professional inspiration and motivation improvement of acquired skills and practical skills of specialist nursing, education of the citizen of democratic society with high moral citizenship and national consciousness and commitment to justice in their professional activities. Mastering them opens up prospects of effective professional activity, professional success and competitiveness of future nurses.

With the development of medical science and technology, with the emergence of new efficient technologies in the treatment needs to upgrade and improve the system of nursing. This, in turn, reinforces the need to update the content and forms of modern education in medical colleges and emphasizes the relevance of this problem.

Key words: *improvement, future nurse, skill, medical College, nursing, professional inspiration, professionalism, development, nursing.*